

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

«КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВАДИМА ГЕТЬМАНА»

Навчально-науковий інститут «Юридичний інститут»

КИЇВСЬКИЙ ЧАСОПИС ПРАВА

№ 1

Видавничий дім
«Гельветика»
2026

Засновник
«Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Адреса редакції:
03057, Україна, м. Київ, просп. Берестейський, 54/1
адреси електронної пошти: documents@kneu.edu.ua, office@kneu.edu.ua,
тел.: (044) 371-6112
Навчально-науковий інститут «Юридичний інститут»
«Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Реєстрація суб'єкта у сфері друкованих медіа: Рішення Національної ради України
з питань телебачення і радіомовлення № 1525 від 09.05.2024 року
(ідентифікатор медіа - R30-04590)

Суб'єкт у сфері друкованих медіа – Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана (просп. Берестейський, буд. 54/1, м. Київ, 03057,
documents@kneu.edu.ua, office@kneu.edu.ua, тел. +380 (66) 650-89-80).

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України
№ 1017 від 27 вересня 2021 року (додаток 3) журнал внесений
до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б»)
у галузі юридичних наук (D8 – Право)

Рекомендовано до друку Вченою Радою
«Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Протокол № 5 від 5 лютого 2026 р.

Головний редактор – О. В. Кузьменко, доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри публічного та міжнародного права,
Навчально-науковий інститут «Юридичний інститут»
«Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана».

Редакційна колегія:

Т. О. Гуржій, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права, Київський національний торговельно-економічний університет; Е. С. Дмитренко, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри публічного та міжнародного права, Навчально-науковий інститут «Юридичний інститут» «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»; Л. О. Кожура, доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри теорії та історії права, «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»; Н. В. Ортинська, доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри теорії та філософії права, конституційного та міжнародного права, Інститут права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка»; О. Г. Стрельченко, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування, Національна академія внутрішніх справ; В. Г. Фатхутдінов, доктор юридичних наук, професор, начальник, Головне управління Пенсійного фонду України у Київській області; В. Г. Чорна, доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри публічного та міжнародного права, Навчально-науковий інститут «Юридичний інститут» «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»; Д-р Войцех Войтила, доктор гуманітарних наук, науковий співробітник, Технологіко-гуманітарний університет ім. Казімера Пуласького в Радомі, Польща.

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення
StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

Офіційний сайт видання: kyivchasprava.kneu.in.ua

Мови видання: українська, англійська, німецька, французька, італійська, польська, литовська.

ЗМІСТ

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

Бичков І. Г. ПОНЯТТЯ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ У СВІТЛІ ПРОФЕСІЙНО-ПРАВОВОЇ СВІДОМОСТІ СУДДІВ.....	9
Бондаренко І. М., Кобильнік Д. А. ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ (ВІД КИЇВСЬКОЇ РУСІ ДО ПЕРІОДУ НЕЗАЛЕЖНОСТІ).....	16
Ілин Л. М. ДЕФОРМАЦІЯ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ ПІД ВПЛИВОМ ПРАВОВИХ НАРАТИВІВ: ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	25
Кобко-Одарій В. С. МІСЦЕ СУДОВОЇ НОРМОТВОРЧОСТІ В МЕХАНІЗМІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ.....	32
Краглевич В. В. МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗУМІННЯ ПРИРОДИ АНАЛОГІЇ В ПРАВІ.....	39
Ляшко Д. В. ЮРИДИЧНА ВИЗНАЧЕНІСТЬ ЯК КРИТЕРІЙ МЕЖ СУДДІВСЬКОГО РОЗСУДУ.....	46
Мацелюх І. А., Кокошко М. В. ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД РЕАБІЛІТАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ В УКРАЇНІ (X – ПОЧ. XX СТ.).....	52
Міма І. В. ВИТОКИ ТА ДЖЕРЕЛА РЕЛІГІЙНО-ПРАВОВИХ ТРАДИЦІЙ.....	60
Омарова А. А. ПРАВА ДИТИНИ В КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ РСР 1978 Р.....	68
Цуркан-Сайфуліна Ю. В. ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ПРИМУСОВОГО ВІДЧУЖЕННЯ ТА НЕЛЕГІТИМНОЇ ЕКСПРОПІАЦІЇ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ УКРАЇНИ.....	74
Шелих А. А. РОЛЬ ПРАВОСВІДОМОСТІ В РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНОГО МЕХАНІЗМУ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ	82

КОНСТИТУЦІЙНЕ ТА МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

Рижук Ю. М. ПРАВО НА УЧАСТЬ У ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТІ ТА ПРАВО НА ВІЛЬНІ ВИБОРИ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ВИМІР.....	91
--	----

ЦИВІЛЬНЕ ТА ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО І ПРОЦЕС

Боднарчук І. О. ОСОБЛИВОСТІ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	98
Гофман О. Р. ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ СТИМУЛЮВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОЇ ЕКОНОМІКИ.....	105
Задорожний А. М. ВІДМОВА ВІД ПРАВА ВИМОГИ, ВІДМОВА ВІД ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ВІДМОВА ВІД ДОГОВОРУ В РЯДІ ПРАВОПРИПИНЯЮЧИХ ФАКТІВ.....	111
Кривошеїна І. В. ЩОДО ПРАВА НА ФІНАНСОВУ ПРОЗОРИСТЬ ТА ПЕРЕГЛЯД УМОВ ДОГОВОРІВ В СФЕРІ РОЗПОРЯДЖАННЯ МАЙНОВИМИ ПРАВАМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ЯК УМОВА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ УКРАЇНИ.....	119
Степанов С. В., Ковбан А. В. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СКАСУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ.....	125
Стрижак І. В. ПРОБЛЕМИ ТЛУМАЧЕННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛОЖЕНЬ СТАТТІ 46 ЦИВІЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ В ПРОЦЕДУРІ ОГОЛОШЕННЯ ОСОБИ ПОМЕРЛОЮ У ЗВ'ЯЗКУ З БОЙОВИМИ ДІЯМИ.....	131

ТРУДОВЕ ПРАВО, ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Кіліміченко А. О. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СТРУКТУРИ ПРАВА НА ЗАЙНЯТІСТЬ ЯК СУБ'ЄКТИВНОГО ПРАВА.....	137
Романов О. І. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГРОШОВИХ ВИПЛАТ ТА КРЕДИТНИХ ПІЛЬГ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ.....	143
Рядінська В. О., Коба В. Б. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ПОЛІГРАФА: ДОСВІД США ДЛЯ УКРАЇНИ.....	152

ЕКОЛОГІЧНЕ І ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО

Баркалов О. О. МІЖНАРОДНА ПРАКТИКА В СФЕРІ НАДРОКОРИСТУВАННЯ.....	166
Гурба В. В. ПРАВОВА ПРИРОДА ТА КЛАСИФІКАЦІЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ У СФЕРІ ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ: ПРОБЛЕМИ ПЛАТНОСТІ ТА РЕЄСТРОВОГО ПІДХОДУ.....	172

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС, ФІНАНСОВЕ ПРАВО, ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

Бєликов В. І. ПРОБЛЕМИ ЗДІЙСНЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРОЦЕДУР ІЗ ВЕДЕННЯ РЕЄСТРУ ПРАВ ВЛАСНОСТІ НА НЕРУХОМОЕ МАЙНО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	177
Будніков А. Ю. КОНСТИТУЦІЙНІ ОСНОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВООХОРОННОЇ ФУНКЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДУ В УКРАЇНІ.....	186
Букрєєва В. В. АДМІНІСТРАТИВНІ ПРОЦЕДУРИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ДОСТУП ДО ЕКОЛОГІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ.....	192
Гришина Н. В. ПРИНЦИПИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ПРОЦЕДУРИ В ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ ПРАКТИЧНОГО ЗАСТОСУВАННЯ.....	199
Дмитренко В. І. ЗАВДАННЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ З ПИТАНЬ БЕЗПЕЧНОСТІ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ ТА ЗАХИСТУ СПОЖИВАЧІВ: ЗМІСТ І СУТНІСТЬ.....	205
Коренев А. О. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ЯК НАПРЯМУ ВНУТРІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.....	211
Лазоренко Ю. О. ПРОЦЕСУАЛЬНА ПРАВОСУБ'ЄКТНІСТЬ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ У ПУБЛІЧНО-ПРАВОВИХ СПОРАХ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	217
Маркін С. І. ПРАВО НА СУДОВИЙ ЗАХИСТ І ПРАВО НА ЗВЕРНЕННЯ З АДМІНІСТРАТИВНИМ ПОЗОВОМ: КОНСТИТУЦІЙНІ ТА ПРОЦЕСУАЛЬНІ АСПЕКТИ.....	224
Мельник П. В. СИСТЕМНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРАВОВОГО СТАТУСУ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТА СЛУЖБОВИХ ПРАВОВІДНОСИН.....	229
Мороз Н. С. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС УЧАСНИКІВ ПРАВОВІДНОШЕНЬ У СФЕРІ ОБІГУ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ.....	235
Муза О. В. АДМІНІСТРАТИВНИЙ ЗБІР ЯК ПЛАТА ЗА НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ: ПЕРСПЕКТИВИ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ.....	242
Олійник А. В. СЛУЖБОВЕ ПРАВО УКРАЇНИ У СИСТЕМІ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА: ДЖЕРЕЛА ТА ЇХ СИСТЕМАТИЗАЦІЯ.....	248
Острий Т. В. ПРИНЦИПИ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ВІЙСЬКОВОЗОБОВ'ЯЗАНИХ ТА ОСІБ, ЯКІ ПРОХОДЯТЬ ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ В УКРАЇНІ.....	254
Самара В. С. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КАСАЦІЙНОГО ОСКАРЖЕННЯ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ.....	261
Стиранка М. Б. НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ СЕРВІСІВ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ЗДІЙСНЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ.....	270
Фелик О. В. ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ІНСТРУМЕНТІВ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	277
Шерстюк Г. М. ОКРЕМІ СУБ'ЄКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ МАСОВИХ ЗАХОДІВ.....	285
Яремчук А. А. ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОХОДЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ.....	293

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО, КРИМІНОЛОГІЯ

Гагач В. А. ОСОБЛИВОСТІ СЛІДОВОЇ КАРТИНИ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ПІДРОБКОЮ ДОКУМЕНТІВ.....	301
Колодін Д. О. НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА ТА ДЕРЖАВА ЯК ОБ'ЄКТИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ	309

Костюченко А. В. СУДОВІ СТАНДАРТИ ДОКАЗУВАННЯ ПРИЧИННОГО ЗВ'ЯЗКУ МІЖ ЕЛЕКТРОННИМИ ІГРАМИ ТА НАСИЛЬНИЦЬКИМИ ПОСЯГАННЯМИ В УКРАЇНІ І США.....	322
Орловська Н. А. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ВПЛИВУ НА ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ЗА ЕКОЛОГІЧНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ.....	328
Резнік Ю. С. ПРАВОВИЙ СТАТУС ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ ТА КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА КВАЛІФІКАЦІЯ ДІЯНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ЇХ НЕЗАКОННИМ ОБІГОМ В УКРАЇНІ.....	335
Рощина І. О., Кришевич О. В. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ГЕНОЦИД ТА ЇХ ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ В КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ.....	339
Хайнацький Є. С. НАУКОВИЙ АНАЛІЗ ПРАЦЬ ВІТЧИЗНЯНИХ ВЧЕНИХ НА ПРОБЛЕМУ ПОТРАПЛЯННЯ ДО ЗАСУДЖЕНИХ В УКРАЇНІ ЗАБОРОНЕНИХ ПРЕДМЕТІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	344

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС, КРИМІНАЛІСТИКА

Аркуша Л. І., Чернов О. В., Хижняк Є. С. ТАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОГЛЯДУ МІСЦЯ АВІАЦІЙНОЇ ПОДІЇ В УМОВАХ СКЛАДНОЇ МІСЦЕВОСТІ ТА МІСЬКОЇ ЗАБУДОВИ.....	350
Бараннік Р. В. ОЦІННІ ПОНЯТТЯ В ПРАКТИЦІ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ: ПРАВОВА ВИЗНАЧЕНІСТЬ, ДИСКРЕЦІЯ ТА КОНСТИТУЦІЙНІ ГАРАНТІЇ.....	360
Бондар В. С. ВИКОРИСТАННЯ МАТЕРІАЛІВ, ОДЕРЖАНИХ У РЕЗУЛЬТАТІ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ЧИ КОНТРОЗВІДУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ, ВІДКРИТИХ ЗА ОЗНАКАМИ ТЕРОРИСТИЧНИХ АКТИВ.....	368
Ошедша А. Д. ЩОДО ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ СТРОКУ ДІЗНАННЯ.....	383
Черниш А. Є. ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ПАУЗ У СУДОВІЙ ЕКСПЕРТИЗИ ГОЛОСУ ТА МОВЛЕННЯ.....	391

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

Аванесян Г. М., Лісний І. А., Коваленко В. Ф. ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ РІШЕНЬ МІЖНАРОДНИХ ТРИБУНАЛІВ У НАЦІОНАЛЬНІ ПРАВОВІ СИСТЕМИ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	398
Галіахметов І. А. ЮРИДИЧНІ ПРОЦЕДУРИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ЄС.....	403
Кушнір В. В. ДІЯЛЬНІСТЬ ОБСЄ ТА ФОРМУВАННЯ ПРАВОВИХ ВИМОГ У СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ.....	410
Шевцова А. В. РЕАБІЛІТАЦІЯ ЖЕРТВ ВІЙНИ ЯК МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ ОБОВ'ЯЗОК ДЕРЖАВИ: СТАНДАРТИ ООН ТА ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ.....	417

ФІЛОСОФІЯ ПРАВА

Манойло Н. Г. ЕПОХА ВІДРОДЖЕННЯ Й ГУМАНІЗМУ ПРО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЛЮДИНИ.....	423
--	-----

CONTENTS

THEORY AND HISTORY OF STATE AND LAW

Bychkov I. H. THE CONCEPT OF LAW APPLICATION AND ITS FEATURES IN THE LIGHT OF JUDGES' PROFESSIONAL LEGAL CONSCIOUSNESS.....	9
Bondarenko I. M., Kobyl'nik D. A. HISTORY OF THE FORMATION OF THE UKRAINIAN TAX SYSTEM (KYIVAN RUS TO THE PERIOD OF INDEPENDENCE).....	16
Ilyn L. M. DEFORMATION OF LEGAL CULTURE UNDER THE INFLUENCE OF LEGAL NARRATIVES: A GENERAL THEORETICAL PERSPECTIVE.....	25
Kobko-Odarii V. S. THE PLACE OF JUDICIAL RULE-MAKING IN THE MECHANISM OF LEGAL REGULATION.....	32
Kraglevych V. V. METHODOLOGICAL AND THEORETICAL PRINCIPLES OF UNDERSTANDING THE NATURE OF ANALOGY IN LAW.....	39
Lyashko D. V. LEGAL CERTAINTY AS A CRITERION FOR THE LIMITS OF JUDICIAL DISCRETION.....	46
Matseliukh I. A., Kokoshko M. V. HISTORICAL EXPERIENCE OF MILITARY PERSONNEL REHABILITATION IN UKRAINE (10TH – EARLY 20TH CENTURIES).....	52
Mima I. V. ORIGINS AND SOURCES OF RELIGIOUS AND LEGAL TRADITIONS.....	60
Omarova A. A. CHILDREN'S RIGHTS IN THE 1978 CONSTITUTION OF THE UKRAINIAN SSR.....	68
Tsurkan-Saifulina Yu. V. HISTORICAL AND LEGAL ANALYSIS OF FORCED ALIENATION AND ILLEGITIMATE EXPROPRIATION OF CULTURAL VALUES OF UKRAINE.....	74
Shelyh A. A. THE ROLE OF LEGAL CONSCIOUSNESS IN THE OPERATION OF THE INTERNATIONAL HUMAN RIGHTS PROTECTION MECHANISM.....	82

CONSTITUTIONAL AND MUNICIPAL LAW

Ryzhuk Yu. M. RIGHT TO PARTICIPATION IN POLITICAL LIFE AND RIGHT TO FREE ELECTIONS: NATIONAL AND INTERNATIONAL DIMENSION.....	91
--	----

CIVIL AND ECONOMIC LAW AND PROCESS

Bodnarchuk I. O. FEATURES OF CONSUMER RIGHTS PROTECTION UNDER MARTIAL LAW.....	98
Hofman O. R. ECONOMIC AND LEGAL ASPECT OF INCENTIVES IN THE CONTEXT OF A WAR ECONOMY.....	105
Zadorozhnyi A. M. WAIVER OF CLAIM, WAIVER OF OBLIGATION AND WAIVER OF CONTRACT AMONG LEGAL FACTS.....	111
Kryvosheina I. V. ON THE RIGHT TO FINANCIAL TRANSPARENCY AND THE REVIEW OF CONTRACTUAL TERMS IN THE FIELD OF DISPOSAL OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS AS A REQUIREMENT FOR UKRAINE'S EUROPEAN INTEGRATION.....	119
Stepanov S. V., Kovban A. V. CURRENT ISSUES RELATED TO THE REPEAL OF THE ECONOMIC CODE OF UKRAINE.....	125
Strizhak I. V. PROBLEMS OF INTERPRETATION AND APPLICATION OF THE ARTICLE 46 OF THE CIVIL CODE OF UKRAINE IN THE PROCEDURE FOR DECLARING A PERSON DEAD IN CONNECTION WITH COMBAT OPERATIONS	131

LABOUR LAW, SOCIAL WELFARE LAW

Kilimichenko A. O. GENERAL CHARACTERISTICS OF THE STRUCTURE OF THE RIGHT TO EMPLOYMENT AS A SUBJECTIVE RIGHT.....	137
Romanov O. I. SELECTED ASPECTS OF LEGAL REGULATION OF MONETARY PAYMENTS AND CREDIT BENEFITS FOR MILITARY PERSONNEL.....	143
Riadinska V. O., Koba V. B. LEGAL REGULATION OF THE USE OF THE POLYGRAPH: US EXPERIENCE FOR UKRAINE.....	152

ENVIRONMENTAL AND LAND LAW

Barkalov O. O. INTERNATIONAL PRACTICES IN THE FIELD OF SUBSOIL USE.....	166
Hurba V. V. LEGAL NATURE AND CLASSIFICATION OF ADMINISTRATIVE SERVICES IN THE FIELD OF ECOLOGY AND NATURAL RESOURCES: PROBLEMS OF FEES AND THE REGISTRATION APPROACH.....	172

ADMINISTRATIVE LAW AND PROCESS, FINANCIAL LAW, CYBERLAW

Belykov V. I. PROBLEMS OF IMPLEMENTING ADMINISTRATIVE PROCEDURES FOR MAINTAINING THE REGISTER OF OWNERSHIP RIGHTS TO REAL ESTATE UNDER MARTIAL STATE CONDITIONS.....	177
Budnikov A. Yu. CONSTITUTIONAL BASIS FOR THE REALIZATION OF THE LAW ENFORCEMENT FUNCTION OF THE ADMINISTRATIVE COURT IN UKRAINE.....	186
Bukreieva V. V. ADMINISTRATIVE PROCEDURES FOR IMPLEMENTING THE RIGHT TO ACCESS ENVIRONMENTAL INFORMATION.....	192
Hryshyna N. V. PRINCIPLES OF ADMINISTRATIVE PROCEDURE IN THE LEGISLATION OF UKRAINE AND ISSUES OF THEIR PRACTICAL APPLICATION.....	199
Dmytrenko V. I. TASKS OF THE STATE SERVICE FOR FOOD SAFETY AND CONSUMER PROTECTION: CONTENT AND ESSENCE.....	205
Korenev A. O. ADMINISTRATIVE AND LEGAL SUPPORT FOR THE IMPLEMENTATION OF REGIONAL POLICY AS A DIRECTION OF DOMESTIC POLICY OF THE UKRAINIAN STATE.....	211
Lazorenko Yu. O. THE PROCEDURAL LEGAL CAPACITY OF CIVIL SERVANTS IN PUBLIC LAW DISPUTES: THEORETICAL AND LEGAL ASPECT.....	217
Markin S. I. THE RIGHT TO JUDICIAL PROTECTION AND THE RIGHT TO FILE AN ADMINISTRATIVE CLAIM: CONSTITUTIONAL AND PROCEDURAL ASPECTS.....	224
Melnyk P. V. SYSTEMATIC CHARACTERISTICS OF THE LEGAL STATUS OF THE CABINET OF MINISTERS OF UKRAINE AS A SUBJECT OF SERVICE LEGAL RELATIONS.....	229
Moroz N. S. ADMINISTRATIVE AND LEGAL STATUS OF PARTICIPANTS IN LEGAL RELATIONS IN THE SPHERE OF FIREARMS CIRCULATION.....	235
Muza O. V. ADMINISTRATIVE FEE AS A PAYMENT FOR THE PROVISION OF ADMINISTRATIVE SERVICES: PROSPECTS OF LEGISLATIVE REGULATION.....	242
Oliinyk A. V. SERVICE LAW OF UKRAINE IN THE SYSTEM OF ADMINISTRATIVE LAW: SOURCES AND THEIR SYSTEMATIZATION.....	248
Ostryi T. V. PRINCIPLES OF THE LEGAL STATUS OF CONSCRIPTS AND PERSONS PERFORMING MILITARY SERVICE IN UKRAINE.....	254
Samara V. S. DIRECTIONS FOR IMPROVING LEGAL SECURITY OF CASSATIONAL APPEAL IN ADMINISTRATIVE JUDICIAL PROCEEDINGS.....	261
Styranka M. B. REGULATORY REGULATION OF THE USE OF DIGITAL SERVICES AS A TOOL FOR IMPLEMENTING E-GOVERNMENT.....	270
Felyk O. V. PHILOSOPHICAL AND LEGAL PRINCIPLES OF PUBLIC ADMINISTRATION INSTRUMENTS IN THE CONDITIONS OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR.....	277
Sherstiuk H. M. SEPARATE SUBJECTS OF ENSURING PUBLIC ORDER DURING MASS EVENTS.....	285
Yaremchuk A. A. CONCEPT AND CONTENT OF LEGAL REGULATION OF MILITARY SERVICE IN UKRAINE.....	293

CRIMINAL LAW, CRIMINOLOGY

Hahach V. A. FEATURES OF THE TRACE PATTERN IN THE INVESTIGATION OF ECONOMIC CRIMES RELATED TO DOCUMENT FORGERY.....	301
Kolodin D. O. NATIONAL SECURITY AND THE STATE AS OBJECTS OF CRIMINAL LAW PROTECTION.....	309
Kostyuchenko A. V. JUDICIAL STANDARDS OF PROVING A CAUSAL CONNECTION BETWEEN ELECTRONIC GAMES AND VIOLENT OFFENSES IN UKRAINE AND THE USA.....	322

Orlovska N. A. CURRENT ISSUES OF CRIMINAL AND LEGAL IMPACT ON LEGAL ENTITIES FOR ENVIRONMENTAL OFFENCES.....	328
Reznik Yu. S. LEGAL STATUS OF VIRTUAL ASSETS AND CRIMINAL LAW QUALIFICATION OF ACTS RELATED TO THEIR ILLEGAL CIRCULATION IN UKRAINE.....	335
Roshchina I. O., Kryshevych O. V. INTERNATIONAL LEGAL STANDARDS OF RESPONSIBILITY FOR GENOCIDE AND THEIR IMPLEMENTATION INTO THE CRIMINAL LAW OF UKRAINE.....	339
Khainatskyi Ye. S. SCIENTIFIC ANALYSIS OF THE WORKS OF DOMESTIC SCHOLARS ON THE PROBLEM OF SMUGGLING PROHIBITED ITEMS TO CONVICTED PERSONS IN UKRAINE UNDER MARTIAL LAW	344

CRIMINAL PROCEDURE, CRIMINALISTICS

Arkusha L. I., Chernov O. V., Khyzhniak Ye. S. TACTICAL FEATURES OF INSPECTING THE SITE OF AN AVIATION INCIDENT IN COMPLEX TERRAIN AND URBAN BUILDINGS.....	350
BARANNIK R. V. VALUABLE CONCEPTS IN THE PRACTICE OF THE CONSTITUTIONAL COURT OF UKRAINE: LEGAL CERTAINTY, DISCRETION AND CONSTITUTIONAL GUARANTEES.....	360
Bondar V. S. USE OF MATERIALS OBTAINED AS A RESULT OF OPERATIONAL-SEARCH OR COUNTERINTELLIGENCE ACTIVITIES, CONDUCTING COVERT INVESTIGATIVE (SEARCH) ACTIONS IN CRIMINAL PROCEEDINGS OPENED ON THE GROUNDS OF TERRORIST ACTS.....	368
Oshedsha A. D. REGARDING THE ISSUE OF LEGAL REGULATION OF THE TERM OF INQUIRY.....	383
Chernysh A. Ye. INTERPRETATION OF PAUSES IN FORENSIC VOICE AND SPEECH ANALYSIS.....	391

INTERNATIONAL LAW

Avanesyan G. M., Lisnyi I. A., Kovalenko V. F. IMPLEMENTATION OF DECISIONS OF INTERNATIONAL TRIBUNALS INTO NATIONAL LEGAL SYSTEMS: THEORETICAL AND LEGAL ASPECT.....	398
Haliakhmetov I. A. LEGAL PROCEDURES FOR EU DECISION-MAKING.....	403
Kushnir V. V. OSCE ACTIVITIES AND FORMATION OF LEGAL REQUIREMENTS ON INFORMATION WARFARE AREA.....	410
Shevtsova A. V. REHABILITATION OF WAR VICTIMS AS AN INTERNATIONAL LEGAL OBLIGATION OF THE STATE: UN STANDARDS AND CHALLENGES FOR UKRAINE.....	417

PHILOSOPHY OF LAW

Manoilo N. G. THE ERA OF VIBRANT HUMANISM ABOUT THE INTELLECTUAL POTENTIAL OF PEOPLE.....	423
--	-----

УДК 346.5

DOI <https://doi.org/10.32782/klj/2026.1.17>

Степанов С. В.,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри загальноправових дисциплін
Національного університету «Одеська морська академія»
ORCID: 0000-0001-6371-7672

Ковбан А. В.,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Одеського державного університету внутрішніх справ
ORCID: 0000-0002-0272-1798

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СКАСУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Анотація. В статті досліджуються передумови скасування Господарського кодексу на підставі Закону України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» № 4196-IX від 9 січня 2025 року та наслідки для суб'єктів господарювання та економіки України, а також аналізуються перспективи та напрями вдосконалення господарського законодавства для успішної Євроінтеграції після закінчення бойових дій.

У експертному середовищі ще до прийняття Господарського кодексу велись спекотні дискусії щодо доцільності впровадження спеціального кодексу, який буде регулювати господарські відносини. Одна група вчених наполягала на збереженні традиційної цивільно-правової системи регулювання будь-яких майнових відносин (включаючи підприємницькі) Цивільним кодексом, інша група навпаки посилилась на європейський досвід впровадження самостійного Комерційного законодавства.

В результаті протистояння Господарський кодекс все ж таки був прийнятий, але він мав багато недоліків, колізій і це призвело до його скасування, шляхом внесення змін і доповнень до Цивільного кодексу України.

Натомість, ще на етапі втрати чинності, стало зрозуміло, що ЦКУ не здатний в повному обсязі замінити кодекс і подолати всі структурні проблеми господарського законодавства, а після скасування кодексу виникли нові проблеми та виклики, такі як труднощі перехідного періоду, невизначеність статусу некомерційних суб'єктів, до того ж радикальне реформування завжди негативно впливає на бізнес, оскільки інвестори не можуть підрахувати підприємницькі ризики.

Тому у науковому середовищі були розроблені ряд кроків для адаптації господарського законодавства до законодавства Європейського Союзу.

Ключові слова: приватноправове, публічно-правове, господарське законодавство, господарське право, рекодифікація.

Stepanov S. V., Kovban A. V. Current issues related to the repeal of the economic code of Ukraine

Abstract. The article examines the preconditions for the repeal of the Commercial Code on the basis of the Law of Ukraine “On the Peculiarities of Regulating the Activities of Legal Entities of Certain Organizational and Legal Forms during the Transition Period and Associations of Legal Entities” No. 4196-IX of January 9, 2025, and the consequences for business entities and the economy of Ukraine, as well as analyzing the prospects and directions for improving economic legislation for successful European integration after the end of hostilities.

Even before the adoption of the Commercial Code, there were heated discussions among experts about the advisability of introducing a special code to regulate commercial relations. One group of scholars insisted on preserving the traditional civil law system for regulating all property relations (including business relations)

under the Civil Code, while another group, on the contrary, emphasized the European experience of introducing independent commercial legislation.

As a result of the confrontation, the Commercial Code was nevertheless adopted, but it had many shortcomings and conflicts, which led to its repeal through amendments and additions to the Civil Code of Ukraine.

However, even at the stage of its repeal, it became clear that the Civil Code was not capable of fully replacing the Commercial Code and overcoming all the structural problems of commercial legislation, and after the repeal of the Commercial Code, new problems and challenges arose, such as the difficulties of the transition period, the uncertainty of the status of non-commercial entities, and, moreover radical reform always has a negative impact on business, as investors are unable to calculate entrepreneurial risks.

Therefore, the scientific community has developed a series of steps to adapt economic legislation to European Union.

Key words: *private law, public law, commercial legislation, commercial law, recodification.*

Постановка проблеми. 9 січня 2025 року Верховною Радою України був прийнятий Закон України “Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об’єднань юридичних осіб” № 4196-IX, на підставі якого 28 серпня 2025 року Господарський кодекс України був скасований.

Метою господарської реформи проголошено усунення колізій між Господарським та Цивільним кодексами України для створення підґрунтя для розвитку бізнесу та підвищення інвестиційної привабливості України, а також адаптація суб’єктів господарювання до сучасних європейських практик корпоративного управління підприємствами та об’єктами державної та комунальної власності і для більш ефективного контролю підприємництва.

Натомість, на наш погляд, реформа господарського законодавства в умовах війни та механізми її проведення викликають занепокоєння.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями проблематики господарського законодавства України, займалося багато відомих фахівців-господарників та практиків. Суттєвий внесок у господарське законодавство та дане дослідження внесли: В.С. Щербина, В.І. Полюхович, О.П. Подцерковний, Т.В. Степанова, Г. Осетинська тощо.

Метою статті є аналіз причин та наслідків скасування Господарського кодексу України, а також проблемних аспектів, які виникли у перехідний період для економічних відносин, а також вплив господарської реформи на перспективи іноземного інвестування в економіку України.

Виклад основного матеріалу. Насправді одразу після прийняття у 2003 році Господарського кодексу України навколо нього постійно тривали дискусії щодо його мало-ефективності, доцільності існування, та неможливості в повній мірі регулювати сферу господарських відносин.

На наш погляд, у 2003 році наша країна знаходилася на перетині цінностей заходу та сходу, тому законодавець не мав повного розуміння ролі Господарського кодексу у національній економічній системі. Цивільне законодавство в нашій країні щільно охопило всі сфери життєдіяльності у адміністративно-командній системі управління економікою, тому була незрозуміла необхідність прийняття спеціалізованого комерційного законодавства.

Отже при розробці Господарського кодексу у ідею була покладена помилкова мета, прийняти не тому що це продиктовано нагальною потребою ринкової економіки, а спроба поєднати ринкові механізми з державним регулюванням. У зв’язку з таким підходом та слабого розуміння завдань сучасних ринкових відносин при нормативному наповненні кодексу застосовувався відомий принцип: “це, ж було вже” у цивільному кодексі. Саме тому, після набрання чинності Господарський кодекс України виявився таким залежним (несамодостатнім).

Коли це стало зрозуміло, законодавець почав реформування господарського законодавства не шляхом укріплення та реформування діючого ГКУ, а шляхом прийняття багаточисленних законів, які взагалі знизили авторитет ГКУ, який повинен був виконувати роль фундаменту господарського законодавства.

Але сучасний ринок суттєво відрізняється від планової економіки. У багатьох європейських країнах, досвід регулювання комерційних відносин яких ми намагаємось перейняти, існують Торгові, Комерційні, або Економічні кодекси, які за своїм змістом є самодостатніми актами без декларативних та відсилочних положень.

Як зазначає О.П. Подцерковний “ця обставина підтверджується сьогодишнім станом європейських комерційних кодифікацій, зокрема в Німеччині і Франції: відповідні кодекси не тільки оновлені адекватно вимогам часу, але і значно доповнені й розширені (наприклад, Комерційний кодекс Франції 2000 р. має понад 2000 статей проти 648 статей ФКК 1807 р.) переважно за рахунок регулювання промисловості й загалом сфери підприємництва, а також додаткових вимог до економічної діяльності в рамках загального ринку ЄС. Нові європейські підприємницькі (комерційні) кодекси останнього часу – Чеський 1995 р., Латвійський 2000 р., Австрійський 2007 р. – також підтверджують виведення традиційного торгового права з матриці приватноправової бази в напрямі якнайповнішого включення правових норм, регулюючих реєстраційні, ліцензійні, реєстраційні, облікові й інші публічно-правові інститути.

Навіть у тих країнах світу, де традиційно підприємницьке (господарське) право залишається некодифікованим, ці прояви знаходять дедалі більше відображення у спеціальному законодавстві. Наприклад, хоча в Італії, Швейцарії, Нідерландах і деяких інших країнах окремі комерційні (підприємницькі) кодекси відсутні або скасовані, але основна частина законодавчого регулювання підприємницьких відносин виведена за рамки цивільних кодексів.

Для цих випадків також важливо пам'ятати, що система права не обов'язково збігається із системою законодавства. А тому цілком можливі випадки, коли окремі підприємницькі (господарські) норми закріплюються в цивільному кодексі. Хоча при такій системі законодавства слабшає узгодження між приватноправовим (горизонтальним) і публічно-правовим (вертикальним) регулюванням економічних відносин.” [2, 300].

Можна погодитись з вказаними тезами, та проаналізувати національне цивільне законодавство України, яке в першу чергу покликане регулювати та захищати суб'єктивний приватний майновий інтерес, а господарське законодавство поєднує у собі приватно-правовий та публічно-правовий інтерес, до того ж господарське право має власний предмет – господарська діяльність, виробництво та реалізація продукції, виконання робіт і надання послуг, особливий диспозитивний та імперативний метод, останній у цивільному праві діє у формі встановлення чітких меж саморегулювання учасників цивільних відносин, на відміну від господарського права, де застосовується цілий ряд публічно-правових імперативних норм, таких як: дотримання антимонопольного законодавства, технології виробництва продукції, контролю за якістю, тарифами на певні категорії товару, обов'язковості укладання певних видів договорів тощо.

В. Полюхович також підтверджує, що спеціальні торгові, комерційні, економічні кодекси діють у Австрії, Німеччині, Франції, Іспанії, Туреччині в яких “є значний пласт публічно-правових норм, якими регулюється порядок реєстрації бізнесу, ціноутворення і конкуренції, порядок контролю та проведення розслідувань конкурентними відомствами, банкрутства, публічна звітність, кримінальна та адміністративна відповідальність тощо. У частині кодексів відзначається превалювання норм публічного права з одночасною наявністю значного приватно-правового сегменту (Казахстан, США, Бельгія)” [5, 118].

Тому, навіть при поверховому аналізі основних відмінностей між господарським та цивільним правом зрозуміло, що господарська сфера виходить за рамки цивільно-правових відносин, європейські країни в переважній більшості або мають спеціальні кодекси, або окрему галузь комерційного законодавства, яке відділено від цивільного права, оскільки господарське право регулює не лише договірні відносини (приватно-правові), а й відносини у сфері організації господарювання (публічно-правові), отже цивільне законодавство не пристосовано до регулювання господарської діяльності.

Не викликає сумнівів той факт, що Господарський кодекс потребував рекодифікації оскільки в ньому було багато колізій із Цивільним кодексом України, відсилань, декларативних положень, недоліків і щодо комерційних відносин та проблем, пов'язаних із адаптацією зовнішньоекономічної діяльності до світових моделей торгівлі, наприклад у світі використовується термін "міжнародна торгівля", а в Україні ЗЕД. Натомість, справедливим було б твердження, що проблема існує у всій системі національного законодавства, яка не відповідає реаліям сучасного ринку, а тому необхідно розробити комплексний підхід приведення господарського законодавства у відповідність діючим товарно-грошовим відносинам.

Натомість діючий сьогодні, Закон № 4196-IX не вирішує системних прогалин сучасного господарського законодавства, а навіть руйнує усталену теорію і практику та виглядає, як імітація господарських реформ.

В результаті реформи можуть бути втрачені напрацьована термінологія, усталені правила та модель управління економічною діяльністю. Скасування ГКУ може призвести до спорів із приводу понять «суб'єкт господарювання», «господарські відносини», «сфера господарювання», які залишаються в сотнях законів, але позбавлені деталізації та єдиного розуміння. Практичні наслідки зловживань, що виникнуть у цьому випадку, та правової нестабільності не складно спрогнозувати. [3]

Разом із кодексом були втрачені і багато спеціальних норм, які захищали інтереси суспільства і держави та обмежували свавілля суб'єктів бізнесу, наприклад: стаття 29 визначала зловживанням монопольним становищем на ринку у разі встановлення високих або дискримінаційних тарифів; ст. 55-1 визначала поняття фіктивної діяльності суб'єкта господарювання; ст. 182 передбачала особливі гарантії при укладенні попереднього договору; втрачений інститут оперативно-господарських санкцій позасудового захисту прав суб'єктів господарювання, який суттєво розвантажував суди від безпідставних звинувачень у невиконанні, або неналежному виконанні господарських зобов'язань (ст. 236) тощо.

Багато вчених-господарників наполягають на тому, що господарське законодавство не може бути ефективним без його кодифікації. Новий кодекс повинен в собі містити сучасні моделі ефективного регулювання господарських відносин. Якщо брати назви кодексів економічно-розвинених країн: Комерційний кодекс Франції, Єдиний комерційний кодекс США, Торговий кодекс Німеччини, Підприємницький кодекс Австрії, Економічний кодекс Королівства Бельгія, Комерційний кодекс Японії тощо.

У підтвердження необхідності існування спеціального кодифікованого акту також схиляються багато науковців, наприклад Л. Тимченко та У. Шемет вказують, що "скасування ГКУ аж ніяк не узгоджуються з європейськими правовими стандартами та здебільшого суперечать правотворчій практиці багатьох європейських країн. Вважаємо, що пріоритетним напрямом реформування господарського законодавства залишається його модернізація та подальша адаптація до економічного законодавства ЄС" [6, 212].

Як зазначає Г. Осетинська: «перебуваючи в стані війни, наша держава стрімко втрачає інвестиційну привабливість для міжнародних партнерів і, звичайно, скасування господарського кодексу аж ніяк не сприятиме зміні ситуації на краще, а, навпаки, послабить обороноздатність нашої країни, призведе до глобального перерозподілу власності, роздержавлення економіки» [1].

О. Подцерковний аналізуючи вірогідність скасування ГКУ, застерігає, що декодифікація може призвести "тінізації економіки та утворення можливостей для рейдерських захоплень підприємств" [4].

Скасування Господарського кодексу України призведе до додаткових витрат та адаптацію у державному секторі економіки, ослабить економічну ситуацію в країні та може призвести до несприятливих кризових явищ як у підприємницькій, правозастосовній та інвестиційній сферах.

Таким чином в умовах сучасних викликів та прагнень вважаємо, що було б корисно детально проаналізувати господарське законодавство країн-локомотивів ЄС – Німеччини або Франції, законодавство яких сьогодні

є найбільш прогресивним, також необхідно вчасно аналізувати та впроваджувати Директиви Ради Європейського Союзу, які розробляються для уніфікації законодавства країн-членів ЄС та спрощення торгово-грошових відносин та розробити нову редакцію господарського кодексу, який в повній мірі буде відповідати сучасним реаліям.

Щодо назви, вважаємо термін “Господарський” кодекс України був найбільш уніфікованим оскільки від регулював економічні відносини між суб’єктами господарювання. Але в умовах глобального реформування господарського законодавства для усунення плутанини між старою та новою редакцією Господарського кодексу цілком логічним представляється крок по зміні назви і змісту.

Назва “Комерційний”, або “Підприємницький” кодекси, значно звужує пласт суспільних відносин, які ним будуть регулюватися, оскільки господарське законодавство України охоплює також і некомерційні відносини. Торговий також не підходить оскільки суб’єкти господарювання виробляють продукцію, надають послуги, а не тільки її реалізують, до того ж зі змісту терміну не витікають невід’ємні процеси організації та корпоративного управління господарською діяльністю.

Цікавою представляється думка В.І. Полюховича, який пропонує назву “Економічний кодекс України”, тому що термін “економічний”, за своїм змістом охоплює усі сфери суспільних відносин, пов’язані з процесами організації та здійснення матеріального виробництва, обміну/продажу продукції, регулятивного впливу держави. У цьому змісті органічно поєднуються як приватноправова, так і публічно-правова нормативна складова частина. Крім того, термін “господарський” має в своїй основі “господарювання” саме як процес, а термін “економічний” безпосередньо окреслює сферу суспільних відносин. До того ж і законодавство Європейського Союзу широко використовує термінологію “економічна діяльність” [5, 120].

З вказаними аргументами варто погодитись, тому на наш погляд, найбільш вдалою

назвою кодексу можна вважати Економічний кодекс України, який необхідно розробити з урахуванням сучасних європейських законодавчих напрацювань.

Висновки. Підсумовуючи вищезазначене можна дійти висновку, що Закон України “Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об’єднань юридичних осіб” № 4196-IX, є одним із перших реформаторських проєктів на підставі якого втратив чинність Господарський кодекс України, виступає в якості проміжного реформаторського інструменту корпоративного управління державним сектором.

В свою чергу Господарський кодекс дійсно потребував рекодифікації оскільки в ньому було багато колізій, відсилань, декларативних положень, недоліків і щодо комерційних відносин та проблем, пов’язаних із адаптацією зовнішньоекономічної діяльності до світових моделей торгівлі, але вказаний закон не вирішує фундаментальних прогалин сучасного господарського законодавства, тому що проблема існує у всій системі господарського законодавства, яка не відповідає реаліям сучасного ринку.

Тому виключення із механізму одного акту, який на певний відсоток був недостатньо ефективним, є недостатнім для подолання кризи.

В той же час, разом із кодексом втрачені багато спеціальних норм, які захищали інтереси суспільства і держави та обмежували свавілля суб’єктів бізнесу, напрацьована теорія термінологія та практика вирішення спорів, яка може призвести до зловживань, оскільки вона залишається у ряді законів без деталізації, а тому необхідно розробити комплексний підхід приведення господарського законодавства у відповідність діючим товарно-грошовим відносинам.

Тому на наш погляд в сучасних умовах треба зайнятись, активним реформуванням господарського законодавства, і першим кроком розробити новий сучасний кодекс, який би став фундаментом господарського законодавства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Осетинська Г. Чи є доцільним скасування Господарського Кодексу України? Національна Асоціація Адвокатів України. URL: <https://unba.org.ua/publications/7706-chi-e-docil-nim-skasuvannya-gospodarskogo-kodeksu-ukraini.html>
2. Подцерковний О.П. Від торгового права до господарського: періодизація галузевого розвитку. URL: Актуальні проблеми держави і права. <https://dspace.onua.edu.ua/items/65bea225-e05e-4a28-983e-397f01affe85>
3. Подцерковний О. Роздержавлення через декодифікацію? Законопроект № 6013: спроба скасувати ГК чи щось більше? URL: <https://zib.com.ua/ua/153714.html>
4. Подцерковний О.П. Щодо проблем виключення з Господарського кодексу України дієвих норм забезпечення господарського правопорядку. Координата – Платформа стратегічної та законотворчої аналітики. URL: <https://coordynata.com.ua/sodo-problem-viklucenna-z-gospodarskogo-kodeksu-ukraini-dievih-norm-zabezpecenna-gospodarskogo-pravoporadku>
5. Полюхович В. До питання про реформування (рекодифікацію) господарського законодавства України. Підприємництво, господарство і право. 2019. Вип. 11. С. 117-122. <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2019.11.1>
6. Шемет У.Р., Тимченко Л.М. Pro vs Contra рекодифікації господарського законодавства України. Юридичний науковий електронний журнал, 2020. № 8. С. 209-212.

Дата першого надходження статті до видання: 18.12.2025

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 23.01.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 17.04.2026